

Välkommen till vårens program!

23 januari

Fjällets kulturhistoria

Chefsarkeolog Anders Hansson berättar om spåren efter de människor som levt och nyttjat den jämtländska fjällvärlden från äldsta stenålder till i dag. Vi får också veta mer om hur klimatförändringar sedan istidens slut förändrat fjällvärlden.

Medverkande: Anders Hansson, Jamtli

30 januari

Pehr Wilhelm Wargentin - Den svenska upplysningstidens centralfigur

Positionsbestämning, statistik, meteorologi och studier av supernovor. Allt detta gjorde jämtlandsbördige Wargentin, gärna i sällskap av sin familj. Samtidigt var han Kungliga vetenskapsakademiens ständiga sekreterare i 34 år. Han bidrog på ett avgörande sätt till att svensk vetenskap under 1700-talet nådde internationell status, inte minst vid venuspassagerna 1761 och 1769 då avstånden i solsystemet kunde bestämmas med hög noggrannhet.

Medverkande: Olof Amelin, Jamtli

6 februari

”Som renen längtar till snöfläckar”- om samisk skapelsesyn

”Nåjdens ren” av Lars Pirak

Bovtse - renen har en central plats i samisk skapelsesyn. Inte för inte skriver den kände konstnären Nils Nilsson Skum att ”renen är skapad för det här landet och de här människorna”. Grundläggande är också uppfattningen att markerna äger människan och inte tvärt om. I en tid med djupa sår i naturen och klimathot diktar Paulus Utsi: ”Gamla stränder finns inte mer, främlingar har krävt dem. Deras behov har ingen gräns”.

Medverkande: Bo Lundmark

20 februari

Det visste du inte va?

Ta chansen och hör om allt det där spännande du inte visste om konstverken och konstnärerna i utställningen ”Från gryning till skymning” i Nationalmuseum Jamtli. I detta föredrag avslöjas sådant som kanske vanligtvis inte nämns. Vem gjorde succé i Hollywood? Vem fick höra att hon tyvärr hade talang? Och vilket konstverk har en gång varit stulet?

Medverkande: Sofia Pettersson, Nationalmuseum Jamtli

Bild: Carl Larsson, Studiefigur till Rokoko, 1888, Fürstenbergska triptyken, Göteborgs konstmuseum, 1888, Nationalmuseum

27 februari

Från piga till mejerska

Fäbodlivet har varit, och kanske är, en viktig del av identiteten för jämtar och härjedalingar. Men när mejerierna började växa fram vid sekelskiftet var det inte längre givet att man skulle arbeta i fäbodarna. Nu kunde unga kvinnor också ta tjänst utanför hemmet som mejerska. I snart sagt varje by växte mejerier upp och fick stor betydelse i bygden. I mejeriföreningarna diskuterades inte bara produktionen av smör och ost utan också snöplogning, betesfrågor och våghållning.

Medverkande: Amanda Vesterlund, Arkivet i Östersund

5 mars

Jämtlands enda finnmark

Alanäs, ett finntorp vid Flåsjön, 1714

Redan innan Jämtland blev svenskt 1645 hade finnar upptagit många torp i bl.a. norra Ångermanland. Denna process fortsatte sen in i Jämtland, men mötet med bönderna i de gamla byarna blev inte problemfritt. Hör mer om mötet mellan två skilda kulturer och de källor som finns om man vill forska om detta.

Medverkande: Mats Göransson, Arkivet i Östersund

12 mars

Världens största ordenshus – i Östersund!

Vi dyker ner bland drinkare, brännvinsfloder och de nykterhetsloger som skapades som en motvikt. Godtemplarorden skulle ”göras till en medborgarskola och logerna skola vara hem till fostran för höga etiska mål, kulturbärare var på sin ort”. Ordenshus byggdes och fester, utflykter och möten arrangerades från Frostviken i norr till Sveg i söder. Kronan på verket var Gamla Teatern i Östersund. Lyssna till berättelsen om dess tillkomst och människorna som gjorde det möjligt.

Medverkande: Eva Tegnhed, Arkivet i Östersund

19 mars

Folk i rörelse

I slutet av 1800-talet skedde stora förändringar i det svenska samhället. Många flyttade från landet till staden, det kollektiva byttes mot det individuella och de första stegen mot ett mer jämlikt samhälle togs. Det var nu man upptäckte att skomakaren inte behövde vara kvar vid sin läst. Vid denna tid gjorde folkrörelserna sin entré. På olika sätt fungerade de både som drivkrafter och samlingsplatser för att möjliggöra detta nya. Möt några av föreningarna och eldsjälarna bland dem som möjliggjorde att allt plötsligt blev möjligt!

Medverkande: Mia Nilsson, Arkivet i Östersund

26 mars

Tre kvinnoöden

Idag får du möta tre samiska kvinnor med rötter i Jämtlands län; Lisa Thomasson, Lisbet Nilsson och Maja Fjällgren. Alla tre levde större delen av sina liv utanför renskötseln. Lisa som sångerska, Lisbet som sockenlapp och Maja som kokerska på nomadskolan i Mittådalen.

Medverkande: Ewa Ljungdahl, Gaaltije

2 april

Lortiga och vanartiga

På julaftonsmorgonen år 1894 greps Margareta Olofsdotter och hennes fyra ”oäkta barn”, Ingrid 8 år, Karolina 6 år, Elise 3 år och Therese 2 år. Alla fem skrevs in på Östersunds cellfängelse. De var så kallade ”kringstrykande” och sånt folk ville man inte ha i staden. En föreläsning om luffare och lösdrivare.

Medverkande: Jim Hedlund, Arkivet i Östersund

16 april

Nationalmuseum Jamtli - Sverige och Europa

Trots förödande krig i 1700-talets Europa repar sig Sverige snabbt och detta märks inte minst inom det konstnärliga området. Många svenska konstnärer gör succé internationellt samtidigt som fransk rokoko introduceras i Sverige. Under Gustav III:s regeringstid blomstrar konst och kultur. Barocken och enväldet går i graven. Här får ni en glimt av både kända och okända sidor av konst och konsthantverk från denna tid.

Medverkande: Daniel Prytz, Nationalmuseum

Arkivet i Östersund, Arkivvägen 1, Östersund

Läs mer om våra aktiviteter och evenemang på hemsidan: arkivetiostersund.se och Facebook: [arkivetiostersund](https://www.facebook.com/arkivetiostersund)

Landsarkivet i Östersund, tfn 010-476 89 50

hemsida: riksarkivet.se/ostersund

Föreningsarkivet i Jämtlands län, tfn 063-10 06 07,

hemsida: www.faj.se

Jamtli, Museiplan, Östersund, tfn 063-15 01 00,

hemsida: www.jamtli.com

Vill du få nya upplevelser och intryck, roas för stunden eller lära för livet? Då är After Work något för dig! Vi möts på torsdagar kl. 13.00 för ca en timmes föreläsning. På samtliga platser finns möjlighet att köpa fika.

Biljetter till Rentzhogsalen delas ut i Jamtlis reception med start klockan 11:45. Insläpp sker klockan 12:45. Fritt inträde. Ingen förhandsanmälan krävs.

Föreläsningarna direktsänds till:

Bräcke, Folkets Hus, 0693-35 34 33

Funäsdalen, Fjällmuséet i Härjedalen, 0684-164 25

Hammarstrand, Centrumhuset, 0696-105 22

Hede, Församlingshemmet, 010-47 00 110

Klövsjö, Föreninga, 070-31 30 710

Krokom, Magneteten, 0640-161 50

Lit, Gamla kommunalhuset, 070-257 47 81

Offerdal, Sockenstugan i Ede, 0640-300 08

Rödön, Bygdegården, 070-583 76 27, 070-665 38 10

Strömsund, Biblioteket, 0670-162 75

Sveg, Biblioteket, 0680-16122

Svenstavik, Biblioteket, 0687-162 00

Torvalla, ABF-lokalen, 070-350 12 72

Åre, Biblioteket, 0647-168 34

Östersund: De som inte får plats i Rentzhogsalen kan följa föredraget i Sjögrensalen på Arkivet.

Fotografierna tillhör, om inte annat anges: Landsarkivet, Föreningsarkivet, Jamtli eller föredragshållarna

After work

Vårprogram 2020

Arrangör: Arkivet i Östersund i samarbete med Jamtli

Tid: Torsdagar klockan 13.00

Föreläsningarna hålls på Jamtli och direktsänds till:

Bräcke, Folkets Hus

Hammarstrand, Centrumhuset

Klövsjö, Föreninga

Lit, Gamla kommunalhuset

Rödön, Bygdegården

Sveg, Biblioteket

Torvalla, ABF-lokalen

Funäsdalen, Fjällmuséet

Hede, Församlingshemmet

Krokom, Magneteten

Offerdal, Sockenstugan i Ede

Strömsund, Biblioteket

Svenstavik, Biblioteket

Åre, Biblioteket